

ETF-urile – soluție modernă pentru diversificare investițională. Cum sunt influențate de regulile fiscale

ETF-urile sunt din ce în ce mai atractive în întreaga lume și, totodată, au devenit un tip de investiții popular și printre români. Cum sunt însă tratate ETF-urile din punct de vedere fiscal în România și ce trebuie să știm pentru a lua decizii investiționale cât mai informate? Evidențiem câteva dintre caracteristicile fiscale cele mai importante ale veniturilor din ETF-uri obținute de persoane fizice rezidente fiscal în România.

Mai întâi, ce reprezintă ETF-urile și cum le încadram din punct de vedere fiscal?

Pe scurt, ETF-urile (din eng. „*Exchange Traded Funds*”) sunt fonduri tranzacționate pe bursa și reprezintă unul dintre cele mai moderne instrumente financiare dezvoltate cu scopul de a urmări și replica performanța unui indice bursier, a unui sector sau a unui grup/ clasă de active (de ex., acțiuni, obligațiuni, metale prețioase, marfuri, energie etc.).

În mod practic, ETF-urile sunt tranzacționate pe o bursă de valori similar acțiunilor, având un preț unitar (preț de piață), care este influențat de raportul dintre cerere și ofertă. ETF-urile sunt emise de societăți de administrare a fondurilor de investiții și pot fi tranzacționate prin intermediul brokerilor autorizați. În prezent, sunt foarte accesibile și investitorilor din România, care, astfel au oportunitatea de a investi într-o varietate de piețe și sectoare fără să fie nevoiți efectiv să cumpere fiecare activ în parte.

Specialiștii în domeniul investițiilor apreciază ETF-urile ca fiind foarte potrivite pentru cei care urmăresc investițiile pe termen lung și într-un mod oarecum pasiv; totodată, le consideră avantajoase, atât pentru începători, cât și pentru investitorii mai experimentați.

ETF-urile sunt cautate și fiindcă pot prezenta riscuri mai reduse comparativ cu alte instrumente financiare și, în același timp, pot oferi o diversificare suficient de bună pentru un portofoliu de active.

Ca orice instrument investițional, poate avea atât avantaje, cât și dezavantaje, aspect ce poate fi analizat și măsurat cel mai bine, însă, de fiecare investitor în parte prin prisma propriilor obiective și strategii de investiție.

Presupunând că cineva a început să investească în ETF-uri sau intenționează să o facă în viitor, va ajunge, inevitabil, și la întrebarea privind implicațiile fiscale ale ETF-urilor și cum, cât și când trebuie să acționeze pentru a se conforma fiscal. Așadar, pe lângă tipologia de ETF-uri și mecanismele acestora de funcționare, este foarte important să fie cunoscute și detaliile privind taxarea potențialelor câștiguri de pe urma unor astfel de investiții.

Care este tratamentul câștigurilor din plasamentele în ETF-uri din punct de vedere fiscal, ce obligații de calcul, raportare și plata există și cine trebuie să le îndeplinească?

Conform Codului Fiscal, veniturile obținute din tranzacționarea de ETF-uri sunt încadrate în categoria veniturilor din investiții (i.e., câștiguri sau pierderi din transferul titlurilor de valoare). Astfel, câștigul/ pierderea din vânzarea ETF-urilor se va calcula prin diferența pozitivă/ negativă obținută între prețul de vânzare și valoarea fiscală (de achiziție) minus costurile aferente tranzacției dovedite cu documente justificative (comisioane/ taxe de administrare și tranzacționare ale brokerilor/ intermediarilor).

Dacă ETF-urile sunt tranzacționate printr-un intermediar (de ex. broker) rezident fiscal român, atunci câștigurile vor fi supuse unei cote de impozitare (înca) mai avantajoasă (comparativ cu cota standard de 10% aplicată câștigurilor din investiții prin intermediar străin/ nerezident fiscal în România), astfel:

- 1% asupra fiecărui câștig din transferul titlurilor de valoare care au fost dobândite și înstrăinate într-o perioadă mai mare de 365 de zile, inclusiv, de la data dobândirii;
- 3% asupra fiecărui câștig din transferul titlurilor de valoare care au fost dobândite și înstrăinate într-o perioadă mai mică de 365 de zile de la data dobândirii;

Într-un astfel de caz, până și declararea este mult simplificată pentru persoanele fizice care tranzacționează prin intermediar român; aceasta întrucât legislația fiscală actuală obligă intermediarul român să efectueze calculul, reținerea la sursă a impozitului pe venit rezultat pentru fiecare transfer/ operațiune, dar și plata acestuia către bugetul de stat.

În schimb, dacă există pierderi din vânzarea ETF-urilor prin intermediari români, acestea nu se vor raporta la ANAF și vor fi considerate pierderi definitive. În contrapartidă, pentru ETF-urile tranzacționate print brokeri străini, pierderile fiscale pot fi folosite pentru a compensa parte din câștigurile viitoare (însa, în anumite condiții, strict prevăzute de lege).

Totodată, dacă investiția în ETF-uri se realizează prin brokeri străini, trebuie să se țină cont că declararea veniturilor sau a pierderilor din astfel de tranzacții va cădea în sarcina personală a contribuabilului prin depunerea Declarației Unice (D212), până la 25 mai anul următor celui realizării câștigului/ pierderii (cota de taxare actuală pentru astfel de câștiguri este de **10%**).

În funcție de tipul și sursa veniturilor din străinătate, este recomandată o mare atenție și asupra prevederilor Convenției de evitare a dublei impuneri dintre România și respectivul stat (dacă există), întrucât anumite considerente pot influența sarcina fiscală finală a investitorului. De asemenea, este recomandat ca brokerul din străinătate să aibă de la investitori un certificat de rezidență fiscală din România, pentru ca aceștia să poată beneficia de prevederile Tratatului, evitând astfel dubla impozitare pe același tip de venit.

Și taxarea veniturilor din ETF-uri nu se oprește aici!

În unele situații, dacă s-a optat pentru ETF-uri cu distribuire de dividende, este posibil să se încaseze, în consecință, și venituri din dividende – rezultând de aici alte potențiale taxe și obligații fiscale. Reamintim că în România **nivelul de impozitare actual al dividendelor este de 10%** (majorat de la 8% anul trecut), iar **de la 1 ianuarie 2026 va deveni chiar mai mare, și anume 16%**.

Astfel, în funcție de sursa dividendelor (i.e., din România sau din străinătate) generate de deținerea *ETF-urilor cu distribuire* se pot determina și obligațiile de declarare la ANAF:

- În cazul dividendelor din străinătate, obligația de declarare la ANAF a veniturilor din dividende este personală (și pentru care se vor lua în considerare și prevederile Tratatelor de evitare a dublei impuneri și posibilitatea de a folosi drept credit fiscal impozitele plătite în străinătate, după caz)
- În schimb, pentru dividendele din România, obligația calculării, reținerii la sursă și plății impozitului pe dividende revine platitorului de venit.

Totodată, indiferent de natura intermediarului (rezident fiscal român sau strain) sau de tipul ETF-ului (cu acumulare sau distribuire de dividende), în situația în care venitul net anual din investiții, împreună cu alte tipuri de venituri, depășește unul dintre plafoanele prevăzute de Codul Fiscal pentru stabilirea cotei de sănătate (CASS), atunci poate apărea și **obligativitatea raportării (și plății) în scop de CASS** – obligații ce sunt stabilite exclusiv în responsabilitatea investitorului.

În jurul ETF-urilor pot apărea mai multe evenimente fiscale raportabile și/ sau taxabile pentru persoanele fizice rezidente în România, unele dintre ele pot genera o ”muncă” de conformare fiscală mai complexă decât altele iar, pe de altă parte, unele pot suporta un nivel de taxare mai ridicat decât altele.

Astfel, putem concluziona că fiscalitatea veniturilor generate din ETF-uri poate reprezenta, într-o anumită măsură, chiar un criteriu de selecție sau păstrare a ETF-urilor în portofoliu. Ori, cel puțin, se pot lua anumite decizii investiționale în cunoștința de cauză.

Nu în ultimul rând, pentru a reuși o navigare cât mai lină în acest domeniu, devine din ce în ce mai necesar și mai important să se investească nu doar în instrumente financiare propriu-zise, dar și în educația financiară și fiscală. Dobândirea și aprofundarea cunoștințelor fiscale în domeniul investițiilor ar trebui să fie un obiectiv de bază pentru toți cei care caută stabilitate și succes investițional pe termen lung.